

РОЛЬ ОБСЄ В РОЗВ'ЯЗАННІ КОНФЛІКТУ НА ДОНБАСІ

Бондаренко Яна Олександрівна,

студентка 2-го курсу факультету консалтингу та міжнародного бізнесу,

Харківський національний університет імені Семена Кузнеця,

yana.b.2001@gmail.com

Уже протягом більш ніж п'яти років в Україні триває збройний конфлікт. Розпочавшись у березні 2014 р. анексією Російською Федерацією АР Крим, конфлікт перенісся на схід України. Спроби України врегулювати ситуацію шляхом проведення «Антитерористичної операції» (з 2018 р. – «Операції Об'єднаних Сил»), на жаль, не мали результатом припинення вогню. За умов різних векторів бачення шляхів врегулювання конфлікту та відсутності прямого діалогу з цього питання між двома країнами, виникло питання щодо необхідності і єдиної можливості подолання кризової ситуації на сході України за допомоги й підтримки міжнародної спільноти, зокрема, в рамках ОБСЄ. Наразі ОБСЄ, поряд з ООН, займає одну з ключових позицій в питанні врегулювання збройного конфлікту на Донбасі.

Отже, метою даної роботи є розкриття ролі сил ОБСЄ на Донбасі під час збройного конфлікту та ефективності їхньої роботи у сприянні миру й безпеці на території України.

Перш за все, слід зазначити, що ОБСЄ було створено у 1975 році для підтримки багатостороннього діалогу з метою забезпечення миру та безпеки в Європі. В рамках своєї діяльності ОБСЄ розв'язує широкий спектр питань щодо світової безпеки: контроль над озброєнням; превентивна дипломатія; урегулювання криз і постконфліктне відновлення; протидія тероризму; захист прав людини тощо. На сьогоднішній день ОБСЄ дійсно є одним з найголовніших учасників впливу на конфліктні відносини, що склались на сході України, адже саме вона забезпечує міжнародну присутність та міжнародний об'єктивний моніторинг подій, що відбуваються в зоні

проведення операції об'єднаних сил (антитерористичної операції). Для України найважливіше питання діяльності ОБСЄ сьогодні – це робота Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ (далі – СММ) в Україні, що розпочала свої дії з березня 2014 року [1].

Основні завдання СММ – збирати інформацію та звітувати про ситуацію в Україні, встановлювати та повідомляти факти щодо конкретних інцидентів. За даними МЗС України, станом на жовтень 2018 року у Донецькій і Луганській областях працюють близько 600 спостерігачів. Так, найголовнішими результатами діяльності Місії є звіти щодо дотримання «Комплексу заходів з виконання Мінських угод» та ситуації в регіонах України [2, с. 129].

Позитивні результати роботи СММ ОБСЄ відзначає колишній перший заступник керівника СММ ОБСЄ в Україні Александр Хуг, який зазначає, що за час його роботи СММ зафіксували важливі факти присутності Російської Федерації у зоні конфлікту: особливі види озброєння і системи радіоелектронної боротьби; райони, де збройні формування проводять навчання; люди, які заявляли, що входять до російських підрозділів, до Збройних сил Росії, які брали участь у бойових діях в Україні [3].

Проте, діяльність СММ викликає багато нарікань через її недостатню ефективність та необ'єктивність звітів місії. Українські експерти, такі як відомий військовий експерт Д. Тимчук [4], а також провідний спеціаліст Центру міжнародних досліджень Дипломатичної академії України ім. Г. Удовенко О. Снігир [1], вказують, що спостерігачі СММ перебувають за десятки кілометрів від лінії зіткнення та не здійснюють вздовж неї постійного моніторингу. Таким чином, однією з проблем діяльності ОБСЄ на Сході України є той факт, що моніторинг СММ не здійснюється на більшій частині державного кордону між Україною та Росією на Донбасі. Слід зазначити, що в рамках ОБСЄ постійно обговорюється питання розширення мандату цієї місії на всю ділянку російсько-українського кордону на непідконтрольній Києву території, проте російська сторона

блокує втілення цих пропозицій. Відтак можливості спостерігачів щодо перевірок зазначених ділянок є вкрай обмеженими [5].

Враховуючи вищевикладене, можна визначити, що роль ОБСЄ під час збройного конфлікту на сході України полягає у постійному неупередженому моніторингу ситуації, фіксуванні й наданні фактів з місця воєнних дій, чим безпосередньо займається Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ в Україні. Проаналізувавши думки експертів, варто зауважити, що робота СММ не завжди є ефективною та має бути змінена, а саме має бути охоплена більша територія, наданий доступ до критичних районів, а також невключення до складу СММ представників Російської Федерації.

Список використаних джерел:

1. Снігир О. ОБСЄ та Росія. *Українська призма. Рада зовнішньої політики.* 04/10/2016. URL: <http://prismua.org/osce-ukraine-role-russia-smm-peacekeepers/> (Дата звернення: 29.09.2019).

2. Євтушенко І. В. Роль та місце міжнародних організацій у врегулюванні збройного конфлікту на Південному Сході України (нормативно-правовий аспект). *Проблеми законності.* 2015. Вип. 131. С. 124 – 132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2015_131_16 (Дата звернення: 29.09.2019).

3. Шрамович В. Хуг: наші факти про участь Росії у конфлікті на Донбасі говорять самі за себе. *BBC Україна.* 31/10/2018. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-46044074> (Дата звернення: 29.09.2019).

4. Хоменко С. Речник місії ОБСЄ: росіян у місії відносно небагато. *BBC Україна.* 18/11/14. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/11/141117_bociurkiw_osce_interviu_w_sx (Дата звернення: 29.09.2019).

5. Прокопчук Д. Спостерігачі ОБСЄ: Який мандат, така і місія. *DeutscheWelle.* 31/10/2018. URL: <https://p.dw.com/p/37N53> (Дата звернення: 29.09.2019).

Науковий керівник: Доценко Олена Михайлівна, доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, кандидат юридичних наук.